Ч. 32. Чернівції, неділя дня 11. (23.) лютого 1896. Рочник XII.

ПЕРЕДПЛАТА

на „Буковину“ виносить
на цїлий рік 10 зр. — кр.
на чверть року 2 „ 50 „
місячно . . . 1 „ — „
для заграницї 20 рублїв або 40 франків.

Поодинокі числа по 6 кр. в бюрі ґазет Л. Горовіца в Чернївцях, ул. головна ч. 17.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ

щодня кромі неділь і руских сьвят о год. 5. по пол.

Редакция і Адмінїстрация „Буковини“ находить ся в Чернївцях (ул. Петровича ч. 2.)

Оголошеня приймає ся за оплатою 6 кр. від стрічки; а в „Надісланім“ по 10 кр. від стрічки.

Вандрівні учителї рільництва.

—o—

На послїднім засїданю буковиньского сойму краєвого дня 10-го лютого с. р. більшість соймова, т. зн. волоскі посли разом з рускими так званими „консервативними“ послами д-ром Воляном, Тиміньским і Бежаном (котрі властиво хиба длятого називають себе консервативними, що напосїлись на те, як справедливо сказав посол др. Стефанович, консервувати і всїма силами утримувати руский нарід в нуждї) не допустили до того, аби на Буковинї установили сталих фахово образованих учителїв рільництва. І волоским і тим т. зв. консервативним руским послам захотїло ся чогось иньшого, захотїлось установити інспекторів для годівлї худоби, бо се для дїдичів потрібнїйше, а по друге таким чином гадають вони дати хлїб двом збанкрутованим панкам.

Не дивуємо ся волоским послам. Они завсїгди знали добре дбати о свої власні інтереси і о інтереси збанкрутованих панків, аби їм на кошта краю дати утримане. Але що за інтерес можуть мати Русини в тім, аби, скажім, якому там Мікульому або Васильковн дати на кошта краю утримане? Чи в тім може лежить консерватизм наших консервативних послів? Та шкода властиво кождого слова, бо горбатого й могила не випростує.

Оба наші щиронародні посли др. Смаль-Стоцкий і Пігуляк промовляли горячо за тим, аби таких учителїв рільництва установити, та надаремно. Але що справа та дуже важна, то хочемо єї тут обговорити докладно, аби наші хлїбороби пізнали самі хосен таких учителїв і петициями з кождого села з цїлого краю домагали ся на слїдуючій сесиї установленя таких учителїв, а запротестували проти установленя інспекторів годівлї худоби. Справа ще не пропала, лиш відволїкла ся, а як наші хлїбороби упімнуть ся о ню, то безпечно змякнуть наші „консервативні“.

Найлїпше пояснить сю річ промова д-ра Смаль-Стоцкого, котру він виголосив в оборонї вандрівних учителїв рільництва дня 10-го лютого с. р. в соймі.

„Не перший се раз, сказав др. Смаль-Стоцкий, займає ся наш сойм справою установленя двох сталих учителїв рільництва, бо вже на засїданю сойму дня 30-го червня 1883-го р. ухвалив сойм завізвати Видїл краєвий, аби він в порозуміню з центральним видїлом товариства культури краєвої розважив, чи не установити-б на Буковинї одного учителя рільництва, і аби предложив відтак соймови свої внесеня. Наслїдком тої ухвали було, що сойм почавши від 1884-го р. давав рікрічно запомоги для тих учителїв народних, що мали їздити від села до села і держати науку про рільництво. Тепер маємо на Буковинї 5 таких учителїв, що більше або меньше до такої науки способні.

Хоть Видїл краєвий тай більшість комісиї адмінїстрацийної хвалить собі успіхи тих вандрівних учителїв, то чей кождий може добачити, що тоті вандрівні учителї рільництва в особі кількох учителїв народних, хотьби они мали і найлїпші наміри, сповнити докладно своє завдане, не мають анї доста фахового образованя в рільництві анї часу на стілько, аби на тім полї щось дїйстно доброго зробити. Коли тим теперішним учителям мало-б рільництво щось завдячити, то хиба се, що они бодай в части проломили леди недовіря у наших хлїборобів супроти учителїв рільництва, що они бодай трохи розбудили цїкавість для викладів про рільництво, а се можна особливо добачати в тім, що ріжні насїня, котрі вперед товариство наше для культури краєвої ледво задаремно могло роздати поміж наших хлїборобів, бо нїхто не хотів брати, тепер розходить ся поміж хлїборобами за гроші і то в десятеро більше. Отже тоті теперішні учителї приготовили поле для дїяльности дїйстних вандрівних учителїв рільництва, они в великій части по-

Для науки і забави.

—o—

Сон на яві. Визвати перед очи чоловіка образи природи, житє людий, віддїлених від нас великим простором і часом, показати, як море бушує, колише ся дрімучий лїс, дати нам змогу в кожду хвилю видїти дикого льва, як скаче на волї і кидає ся на добичу, боре ся і побіджає, — видїти у себе в комнатї дорогі особи, вже померші або находячі ся за горами, за лїсами, як ходять, працюють, сьміють ся, або яку історичну подїю, цїле народне торжество з тисячною товпою, котре дїяло ся тому сотки лїт, — чим же есть те все, як не мрією, як не пустим, але солодким сном? А тимчасом той сон тепер уже не сон, але факт. Нехай тепер дїє ся якась важна подія, то єї по сто лїтах можуть наші потомки також оглядати, не намальовану на мертвім образї, але живу — все від початку до кінця. Можна завидувати ученикам слїдуючого столїтя: они при помочи такої машинки і відповідної лямпи будуть бачити житє того народа, котрого істориї або етноґрафії будуть учити ся, а коли до того учитель долучить маленький фоноґраф, то в кождій школї можна буде давати ще театральні вистави, де на сценї будуть виступати найлучші столичні актори. Пантоміни (нїмі сцени) уже тепер можна давати, які хто хоче. Чоловік, котрий при помочи того апарату захотїв би подорожувати по містах і селах, не лише зацїкавив би богато людий, але ще й міг би стати правдивим піонїром цивілїзациї.

На Капуциньскім бульварі в Парижи — як описує І. Яковлев в часописи „Новое Время“ — над дверми одного дому появилась недавно вивіска з написею: „Кінемотоґраф, вступ 1 . фр. Представленє що пів години“. Входимо в салю, котрої стїни покриті фотоґрафіями і стрічаємо на кріслах приличну публику. На одній стїнї находить ся великий екран з білого полотна. Нараз появляє ся на екранї фотоґрафічний вид якоїсь фабрики з великою зелїзною брамою. За хвилю отворюєсь брама і товпа робітниць висипає ся з брами; есть їх може 400 або 500. Біжать собі, розмовляють, сьміють ся, поправляють собі в ходї волосє, кланяють ся, пращають ся і зникають. За ними виходять другі. Вкінци з брами виїзджає карита, запряжена добрими кіньми. Видимо, як ніздря коний дрожать, і очи рушають ся.

Або ось другий образ. Знаходимо ся на двірци зелїзничім. Здалека надходить поїзд, зближає ся скоро і немов летить на нас. Коло перона задержує ся, і з отворених возів вискакують подорожні. Товплять ся, тручають ся один о другого, сьміють ся і несуть свої пакунки. Від'їзджаючі займають їх місця. От якийсь обшарпанець війшов не в свою клясу. Випросили єго і він знов знайшов ся на плятформі. Подорожні повсїдали; кондуктор дав знак і поїзд рушив з місця. Чоловікови аж страшно робить ся, здає ся, що поїзд їде просто на него, бо сидить ся в поперек єго дороги.

Або ось цїла гумореска дїє ся постепенно на образї. Огородник підливає сикавкою цьвіти; з заду підходить хлопець-збиточник, стає ногою на кишку сикавки і вода перестає течи. Огородник оглядає конець кишки. В ту хвилю хлопець підносить ногу і вода обливає нагло лице огородника. Огородник мокрий оглядає ся, і дивить ся на хлопця, втїкаючого з усеї сили. Біжить за ним, лапає єго і починає бити. Хлопець вириває ся і втїкає. — Один образ представляє улицю в великім містї. Цїлий рух і житє міске пересуває ся перед нашими очима.

Але найдивнїйше і найкрасше виглядає образ розбурханого моря. Филї морскі бють о себе, доганяють ся, витягають свої довгі прозорі шиї і показують білі хребти. Море пінить ся, бє о скелї й береги. Купальники біжуть по містках на високих стовпах, кидають ся в воду, ще й перевертають ся у воздусї, або сходять у воду помалу з острахом; вкінци вискакують з води і втїкають. Лише одно при тім виглядає ненатурально, що сьвітло не таке, як сонїшне, а більше похоже на сьвітло місяця; також предмети, які бачимо, не мають краски. Сї недостатки без сумнїву дадуть ся усунути. Автором сего винаходу есть знаменитий Едісон, а видосконалив єго тепер фотоґраф Лїміе. До образів в живих красках есть всего один крок, а легко собі уявити, які чудесні результати дасть кінемотоґраф, коли крім рухів буде показувати ще й краски натуральні!

Фотоґрафованє в красках. Вже в ч. 23. „Буковини“ доносили ми, що др. Зеллє з Бранденбурґа в Нїмеччинї винайшов спосіб фотоґрафувати річи в красках, як виглядають в природї. О тім винайденю мав недавно др. Найгавз в Берлинї виклад і подав рівночасно взірцї

усували перепони для установленя таких учителїв так, що такі фахові учителї рільництва найшли-б тепер богате і вдячне поле для своєї дїяльности. По тім всїм полишати ще і надальше теперішних вандрівних учителїв рільництва а не заступити їх дїйсними фахово образованими учителями, значило-б, інституцию тоту просто здискредитувати, єї на сьміх виставляти.

Розваживши се як найдокладнїйше і бажаючи добра і щастя для нашого краю, поставив минувшого року пос. Пігуляк внесенє на установленє двох фахово образованих учителїв рільництва, одного для руської части краю а другого для волоскої, а сойм завізвав дня 1-го лютого 1895 р. одноголосно Видїл краєвий, аби він на слїдуючій сесиї предложив соймови докладні внесеня в тім зглядї. Окрім того сойм дав ще наказ Видїлови краєвому, аби він в порозуміню з центральним видїлом товариства для культури краєвої і з дирекциєю школи господарскої в Чернівцях постарав ся о двох відповідних людий, котрих для їх лїпшого виобразованя мали післати до тих країх на науку, де такі учителї вже є.

Але ледви Видїл краєвий сповнив наказ сойму з минувшого року, ледви виробив статут для тих учителїв, то вже все має бути инакше. Одноголосна ухвала сойму з минувшого року — коли-б се був хоть який иньший сойм, а то той самий — сего року вже нїчого не значить у більшости комісиї адмінїстрацийної. Тим людям забагло ся знов чогось иньшого, аби нарік знов сказати, що тота їх нинїшна забаганка цїлком пуста річ і т. д., і т. д. Як тяжко у нас щось доброго зробити: Раз вже нїби то і хочуть добре зробити, але скоро лиш тото добре прибере бажану вперед і виразну форму, скоро воно має стати ся дїлом, то вже єго не хочуть, а знов чогось иньшого. Аж якось дивно і не понятно, що люди поважні любують ся в таких забавках, бо що-ж така робота иньшого, як не забавка? І так крутять ся немов в якім заклятім колесї і не можуть з него вийти. Дають накази Видїлови краєвому: зроби се і се; ледви він се зробив і то добре зробив, то зараз кажуть єму: руйнуй се, щось зробив! Се хиба примхи! Але чи-ж примхи повинні мати місце там, де треба щось доброго зробити для краю, щось доброго для найбільшої части мешканцїв нашого краю, для хлїборобів? А прецїнь інституцию дїйсних фахово образованих учителїв рільництва на Буковинї сегодня тут похоронять і то вже по раз другий похоронять!

Не дуже то приємна річ говорити надгробну прощу, але треба се зробити. Може і не удасть ся менї потїшити тих, що бажали-б собі мати таких учителїв на Буковинї, але всїма силами буду старати ся бодай показати, що спадкоємцї по похоронених вандрівних учителях рільництва зовсїм негідні тої спадщини.

(Далї буде).

З тижня.

—o—

(Що нового в сьвітї?)

Австрийску прасу занимає тепер головно внесений правительством проект реформи виборчої. Кожда часопись розбирає єї після свого становища, одні прихильно, другі меньше прихильно, а знов иньші зовсїм не годять ся на ню. До сих належать іменно робітничі часописи. Хоч більшість ради державної безперечно ухвалить передати сей проект комісиї, то вже тепер поодинокі сторонництва готовлять деякі закиди против него. Консерватисти мабуть найменьше будуть закидувати, бо на засїданю консервативного клюбу сказав бувший мінїстер ґр. Фалькенгайн, що до загального тайного права голосованя треба лише постепенно їти наперед. Нїмцї-лїберали вже тепер побоюють ся о свій стан посїданя, бо після обчислень фахових людий проект ґр. Баденїого значить скріпленє славяньского елементу, а припадаючі на нїмецкі краї нові мандати готові дістати антисеміти. Тому піднесла *Neue fr. Presse* одну досить важну справу, а іменно таку: податковий census, котрий є підставою права голосованя в міскій і сільскій куриї, містить ся в виборчій ординациї, а єго можна змінити самою більшостию голосів. Побоюючи ся о свій status quo, взиває згадана часопись нїмецку лївицю, нехай постарає ся о се, щоби до зміни того census-у треба двох третин голосів. Розпадаюча ся лїберальна лївиця напугала ся втрати свого впливу! До неї прилучила ся — як доносять телеґрами — одна часть польского кола. Чи на таке жаданє згодить ся правительство, можна сумнївати ся, хоч з другої сторони правительство не спротивить ся деяким змінам, як о сїм запевняв в своїм поясненю ґр. Баденї.

На першім засїданю ради державної поставлено і принято пильне внесенє всїх більших сторонництв, котрим взиває ся правительство, щоби в час виповіло митову і торговельну угоду з Угорщиною. Се внесенє дуже не сподобало ся угорским лїбералам, а *Pester Lloyd* добачає в нїм грозьбу, що Австрия готова зірвати з Угорщиною, та запевнює, що також Угорщина того не боїть ся. Та все таки уважає згадана часопись то рішенє лише впливом кінчаючої ся сесиї і недалеких нових виборів. А коли би те рішенє не було впливом засади, так тодї — грозить *Pester Lloyd* — наступить розрив скорше як думають. Ну, нема причини брати таку грозьбу серіозно, бо Угорщина рада би перед своїм тисячлїтним торжеством мати ненарушений спокій, а знов австрийске мінїстерство мусить вислухати голосу всїх соймів і одноголосного рішеня ради державної. Одно є вже тепер певне: що угода не піде гладко, бо, як видко, Угорщина не має наміру направити дотеперішну несправедливість.

До досить негарних поголосок про передачу гірскої кріпости Макале італїяньским підполковником Ґалїяно додають тепер деякі поважні часописи ще вість, що свобідний вихід залоги осягнено за заплату 500.000 талярів, котрі виплачено абесиньскому неґусови Менелїкови. Такі поголоски, котрі мабуть не суть безпідставні, компромітують у великій мірі повагу і силу італїяньскої армії і стали ся причиною видаленя трьох дописувателїв італїяньских часописий. Ті дописувателї подавали редакциям дуже неприхильні критики поступованя головного командира Баратієрі, дальше єго суперечку з підполковником Арімондї і т. п. Щоби мати ориґінальні вісти, взяла ся одна часопись на спосіб і вислала яко кореспондента одного посла, котрого хоронить перед видаленєм єго посольска нетикальність — а треба знати, що італїяньский парлямент лише відрочений, а не замкнений. Чим раз частїйше появляє ся неприхильна критика, а між тим правительство висилає до Африки нові сили, бо небавом прийде до головної бигви, котра рішить о судьбі Абесинії.

того фотоґрафованя. Точність відбиток і живість красок всїх чудовала, особливо фотоґрафії цьвітів, мотилїв і блискучих насїкомих, що яснїли природними красками. Система д-ра Зеллього основує ся на трех красках: кармазиновій, ясножовтій і синьо-зеленій — і вимагає не о много більше заходів як звичайна фотоґрафія. Др. Зелле здоймає з якогось предмету три відбитки, одну червону, одну жовту і одну синю, на тонких потягнених кольодіюмом плитках желятинових, відтак укладає ті плитки дуже докладно одну на другій і в той спосіб дістає відбитку в природних красках. Він уживає красок анілїнових, але їх добір есть доси єго тайною. Др. Зелле каже, що найбільшим єго успіхом буде то, коли зуміє відфотоґрафувати в природній красцї чоловіка. Головна трудність при такім фотоґрафованю лежить в тім, аби здоймити так скоро згадані три відбитки, щоби лице фотоґрафованого не змінило ся за той час.

Новий лїк на сухоти. Др. Кир Едсон в Новім Йорку винайшов новий спосіб лїчити сухоти. Він запускає хорому під шкіру асептолїну, котра складає ся з 97% води і 3% фенолю і пільокарпіни. Часопись наукова Medical Record доносить, що нова метода, пробована 50 лїкарями, дала такі наслїдки: 23 хорих вилїчено зовсїм, 67 по части, 91 полїпшило ся, в 3 випадках не було нїякої зміни, 1 помер. Не знати, кілько на тім правди. Тисячі, а може й мілїони сухітників на землї ждуть даремно на який лїк для себе.

Криптоскоп. З Перуджії в Італїї доносять, що тамошний професор Сальвіонї видумав такий прилад, при помочи котрого буде можна бачити проміне Рентґена голим оком, так що не треба буде фотоґрафувати тїла, аби бачити кости. Той новий прилад назвав проф. Сальвіонї криптоскопом. Вже таким способом оглядали кости руки і бритву. Досьвіди удають ся дуже добре.

Керма для бальонів. Бувший офіцир пруский, ґр. Цеппелїн, по пятьох лїтах працї дійшов до результатів, котрі уважає за цїлком певні. Провадив він дальше роботу францускогo капітана Ренарда. Вже 1888 р. підчас маневрів Ренард лїтав своїм бальоном La France і на секунду посував ся о півсема метра наперед. Бальон мав ще деякі недостатки, але вже можна було ним кермувати. З того часу пороблено певно богато поправок, але Французи о тім мовчать. Цеппелїн найшов такий спосіб, що материя бальону нїяк не перепускає ґазу. Бальон Ренарда виглядає як циґаро або як риба; човен має з переду мотор з глиняку (алюмінїї), споєний мідию, а ззаду крила керми. Бальон підносить ся на 1100 метрів високо, може двигнути 1900 клґр. ваги і лїтати по воздусї півосьми дня. Ґаз, розширяючий ся від сонїшного тепла, не втїкає, але ховає ся у резервоар; бальон не може пукнути, а ґазу не тратить. Треба лише відповідно уставити човен, а бальон підлїтає, або спадає. Комісия пруского мінїстерства оглядала сей модель бальону, признала, що поправки добрі, але сказала, що бальон зробить лише 5 метрів на секунду. Цеппелїн же каже, що полетить найменьше 12 метрів на секунду, що не спускаючись на землю потрафить цїлими тижнями лїтати по 100 клм. на день з досить великим тягарем. Самого бальону ще не збудовано, але вже збирають 300.000 марок на него. Не кождий міг би собі позволити на такий бальон, хоч неодин рад би полїтати небесами.

Новий спосіб бальсамованя тїла найшов др. Верчелонї ді Лекко в Медіолянї. При тім бальсамованю не потрібно „патрошити“ чоловіка, лише тїло мочить ся в якімсь плинї, про котрий винахідник до тепер не сказав нїчого; не хоче. Забальсамована в той спосіб дитина по піврощї виглядала так, як би спала, тілько шкіра троха зжовкла.

Мікрофон. А се що знов? Се такий прилад, що разом з телефоном несе голос дуже далеко. Дня 7. с. м. в театрі в Одесї давали оперу. На сценї уряджено мікрофон, а з театру ішов телефон майже о 10 миль в село Куризово Покровске. То в тім селї, тілько миль від театру, чули люди докладно сьпів артистів, музику, крики „браво“ і оплески. Цїлу оперу чули так як би були в Одесї. Лише сьпіваків не видїли.

О причинах болю голови у дїтий. На міжнароднім конґресї у Вашінґтонї мав др. Дай цїкавий відчит о болю голови у дїтий. Славний лїкар представив річ так: Коли дитина є тїлесно сильна, нема жадного небезпеченьства, давати єї до школи, але дїти слабі і нервові западають на здоровлю через ту науку, яка не шкодить тамтим. Ученик, що терпить часто на біль голови, зміняє свою поверховність і успособленє, а мелянхолїя заступає давну веселїсть. Вкінци

Францию можна справедливо назвати краєм вічних скандалів. Ще не вияснена як слід справа панамска, ще не скінчив ся процес з Артоном, а вже займає цілу Францию скандалїчний процес про полудневу зелїзницю. В доповненю наших телеґрам в тій справі додаємо ще се: Сю зелїзницю вибудовано за підпомогою правительства, хоч наперед вже можна було знати, що не принесе сподіваних користий. Радикальне мінїстерство Буржоа хотїло доказати свою безоглядну енерґію і чистоту і зарядило слїдство. Єго передано судиї Рамплерови. Сей покликав перед суд також бувшого президента мінїстрів Рувієра. Нараз мінїстер судівництва Рікар відобрав єму слїдство під закидом, що провадить єго дуже помалу, і передав справу судиї Пуатвенови. За се інтерпельовано мінїстра в палатї послів, але там одержав він вотум довіря. В тій самій справі інтерпельовано мінїстра в сенатї, котрий в усуненю Рамплера добачав вмішуванє мінїстра в судові росправи. І тому дано цілому мінїстерству вотум недовіря. В своїй оборонї сказав мінїстер Рікар, що прецїнь сам судия Рамплє не протестував против свого усуненя. Та тут перерахував ся мінїстер, бо Рамплє має одного сенатора за тестя і на слїдуючім засїданю доказано мінїстрови, що згаданий судия в листї протестував против свого усуненя і що мінїстер мусїв о тім листї знати ще перед своїм повисшим заявленєм. На тій підставі дано мінїстерству наново вотум недовіря. Всї думали, що мінїстерство подасть ся в димісию, однак вчерашні телеґрами донесли, що в палатї послів розбирано наново ту саму справу і дано мінїстерству великою більшостю голосів вотум довіря. Чи справдї палата послів була пересьвідчена о праведнім поступованю мінїстерства, чи може лише з опозициї против сенату дала то вотум довіря, годї на разї сказати. Однак зі слів президента мінїстрів Буржоа виходить, що він готов провадити дальше завзяту борбу з сенатом, котрого повалити старає ся тим, що робить єго непопулярним.

Болгария вкінци заспокоїла ся. Молодий князь Борис став православний, а кн. Фердинанда узнали вже всї держави, котрі свого часу підписали берлиньский трактат. Як Kölnische Ztg. підносить, завдячує кн. Фердинанд сей успіх одному кн. Лобанови, котрий вже яко амбасадор у Відни прихильно був настроєний для болгарского князя, а ставши мінїстром заграничних справ перевів свою гадку в дїло. Що кн. Фердинанд почуває ся до глубокої вдяки для Росиї, се ясна річ, питанє лише, як він докаже свою вдячність... З другої сторони треба записати реакцийне рішенє собранія, котре рішило, що кождий редактор якої небудь часописи мусить мати що найменьше ґімназияльне образованє. Опозиция голосно протестувала против сего, але єї голос не змінив справи. Ще внесено інтерпеляцию в справі убійства Стамбулова, та на се відповів президент мінїстрів Стоілов, що після справозданя слїдчого судиї нема причини виступати судово против декотрих урядників!...

На далекім Всходї знов заворушило ся. Минувшого тижня вибухло в Кореї повстанє. Першого мінїстра і сїм високих урядників убито, а король схоронив ся зі своїм малим сином в в росийскій амбасадї. Віддїл росийского війска хоронить росийску амбасаду, а Анґлїя вислала також свої війска, щоби хоронили безпечність анґлїйских кольоністів. Цїлу ворохобню приписують батькови короля, честилюбивому чоловікови, котрий хотїв би коньче панувати. Єму приписують також убійство королевої. Тепер король схоронений в росийскій амбасадї; як він туди дістав ся, нїхто не знає. Япанцї дуже нераді, що росийский плив в Кореї більшає, але поки-що удають байбужних.

НОВИНКИ.

ЧЕРНІВЦІ, дня 22. лютого 1896.

Конкурс розписаний на посаду учителя при одноклясовій народній школї в Низших Синівцях з рускою викладовою мовою. Речинець до 10-го марта с. р.

На Народний Дім в Чернівцях зложили: о. Мелетій Галїп, парох в Брідку, 6 зр., Мих. Сиротюк, учитель в Давидівцях, 2 зр. і Евґен Якубович, учитель при закладї карнім в Станїславові, 3 зр. 70 кр., зібраних на іменинах д-ра Мих. Коцюби. Видїл „Народного Дому в Чернівцях“ і складає сим Добродїям щиру подяку.

В причинку до „Листів з села до редактора Буковини“ можемо подїлити ся з читателями доброю вістию, що п. Іларій Окуневский з Чернівців, чоловік дуже у нас заслужений на поли економічнім, по кількох місяцях працї, виробив для буковиньских Русинів статут на підставі системи Райфайзена, але приноровлений до наших обставин. П. Окуневский числив ся дуже з тим, що наш нарід ще темний, і що в нас в дечім відмінні обставини. Над сим статутом вели ся довший час в тутешнім „Народнім Домі“ наради і єго тепер уже автоґрафує ся. Сими днями буде вже статут готовий і єго розішле ся небавом декотрим людям до перегляду. Певна річ, що статут о. Бачиньского з Милованя зі статутом п. Окуневского треба буде порівнати і виробити так, щоби потім поодинокі громади, думаючі заложити у себе каси, не мали богато заходу. В Чернівцях думаємо основувати таке товариство сего року.

Телефон Краків-Відень отворено вже дня 20-го с. м. Розмова за кождї три мінути коштує 1·50 зр.; меньше як 1·50 зр. не можна платити.

З причини тифу і шкарлятини, що панують епідемічно в Тернополи, замкнено тамошну видїлову школу на необмежений час.

Власний дім думає будувати Наукове товариство ім. Шевченка у Львові на підставі ухвали видїлу з 10. лютого с. р. До загальних зборів, котрі мають відбути ся дня 4. червня с. р., видїл має поробити всї вступні приготованя до закупна місця під будову власного дому Наукового товариства імени Шевченка. Мотивом до сеї ухвали було то, що доси мають дуже недогідне поміщенє друкарня товариства, котра значно розширила ся і ще мусить розширитись, біблїотека зростаюча з дня на день, архів і канцелярия, а до того ще мусить товариство відповідно використати свою концесию на книгарню. Отже рішено оглянути ся за місцем в части міста найвідповіднійшій під будову дво-певерхову, виставлену після всяких вимог, де містилась би вигідно друкарня, книгарня, бібліотека, архів і канцелярия товариства. До комісиї для справи дому товариства вибрано з видїлу пп. Сид. Громницкого, Ант. Дольницкого і К. Паньківского. Єсть в проектї видїлу, що дім мав би бути готовий уже в роцї 1897-ім. Та вістка дуже нас радує.

Рослину сьміху відкрито в Арабії. В одній французкій часописи запевнює Генрик Парвіль, що бачив у Касен і Оман рослину, котрої овочі спонукують найповажнійших людий до сьміху. Є то малий корч з блискучим листєм, котрий родить стручок, що містить в собі два або три зерна завбільшки як горох: ті зерна мають іменно ту особливу розвеселяючу прикмету. Они мають легкий смак опіюма і є солодкаві, мов би посипані цукром; треба з них зробити порошок і проликнути дуже малу скількість, а тодї вибухає чоловік невгамованим сьміхом. Веселість росте; особа, котра зажила того порошку, танцює, скаче, сьпіває і через цїлу годину сьміє ся безнастанно. Опісля сьміючий ся засипляє і сон триває цїлу годину: коли обудить ся та особа, не знає о нїчім, забуває цїлковито, що з нею дїяло ся. Але та рослина спроваджує також нервові напади і єї не можна длятого часто уживати.

Машина до танцю. Зі всїх сторін дають ся чути скарги гарного пола на нечемність „панів землї“, котрі замісць на балях танцювати, волїють підперати стїни і критикувати тоалети танцерок або відпочивати від часу до часу по тій працї в буфетї. Наші панни тої гадки, що давно бувало инакше, лїпше, і що власно тепер мають в тім взглядї повне право жалувати ся. Однак не все так є. Бо вже перед 70 роками один кружок женщин в Новім Йорку, щоби запобігти прикрій конечности „продавати петрушку“, застановляв ся цїлком поважно над способом видуманя машини до танцю. Визначено навіть в тій цїли певну грошеву нагороду. Вимагано, щоби машина була зросту мужчини, убрана елеґантско, і вміла порушувати ся і танцювати з ґрациєю. Якийсь механїк зголосив ся небавом і представив винайдену ним машину до танцю. Однак винахідник не одержав нагороди, бо модель показав ся в практицї дуже недогідний. Ну, певно...

Телеґрами „Буковини“.

—о—

З дня 22-го лютого 1896 року.

Відень. (Палата послів.) У вчерашній нарадї над проектом реформи виборчої заповів Лаґінї зміняючі внесеня і заявив ся за відосланєм

він тратить апетит, а біль голови стаєсь чим раз дїткливійшим. Др. Трайхлер виказав, що третя часть учеників в Дармштатї і Парижи терпить біль голови задля тяжкої науки. Через надмір науки зміняє ся склад крови, енерґія і чинність мозку зменьшає ся, і дитина тратить здібність до науки. Проф. Бистров оглядав через пять лїт 7.478 хлопцїв і дївчат в петербурских школах і знайшов у 868 випадках, отже в 11·5% дїтий, біль голови. Сей процент зростає враз з віком учеників і учениць та з числом годин науки, бо між 8-лїтними дїтьми терпить на біль голови 5%, а зміж доростаючою молодїжю 28%. Подібні студиї перепроваджував др. Кертель і винайшов, що частий біль голови залежить від кляси, в котрій знаходять ся ученики; в двох низших клясах хорує на сто 5, а у висших навіть 38. Звичайно тече при болю голови ще кров з носа, а се доказує, що надмірна духова праця викликує наплив крови до мозку і забуреня у всїх дїлах тїла. Иньшою причиною болю голови є зіпсутий воздух шкільних комнат, а сему можна запобігти перевітруванєм кляси.

Душа дитини. Се певна річ, що дорослі люди рідко коли або й нїколи не мають справедливого понятя о душі дитини. Про се знаходимо в одній нїмецкій ґазетї цїкаве оповіданє одного хлопця, як він дивить ся на старших людий. Він каже: „Передовсїм старші люди є ростом більші; они не люблять солодких річий; не лазять по деревах і не їздять радо на ослах, бо люблять иньші річи. Они пишуть книжки, ходять на всякі збори, але не хочуть мати дїтий все коло себе; бо сї здержують їх в працї. Дальша ріжниця є в тім, що они все хочуть знати правду і не люблять вимівок. Я бачив, як они нераз злостили ся, значить: они не все є добрі. Часом кажуть они дїтям робити то, чого не повинно бути; не люблять, як ми їдемо на конях, бо боять ся, що кінь нас скине, але ми тим не турбуємо ся, нас то бавить. Они богато старші, деякі два рази так за старі, як другі. Треба мати 21 лїт, щоби бути вже дорослим, а потім чоловік лишає ся вже таким. В однім нема згоди: Дорослі думають, що дїти неґречні, а дїти знов думають, що то старші неґречні. А потім ще щось: з старших знає богато пливати, а з нас нї; они видають гроші на потрібні річи, однак дїти не уважають ті річи потрібними, отже на що викидати гроші на дурницї? Га, а на що старші курять? От, які они недобрі, то они всї такі! Нї, не всї; я знаю одну особу, що жиє лише для дїтий; то є бабуся. Она нас так любить, купує нам ласощі, все нас бавить, а про себе не дбає, але за се она таки красша як всї иньші! Більше ріжниць я не знаю“.

Також уряд! Питають ся одного селянина, чим він займає ся.

— Я — каже селянин — в громадскій службі.

— Чим же ви є?

— Я вартівник від громового дзвона...

То в черновецкім судї стало ся таке.

проекту до осібної комісиї. По промовах Барвіньского, Пернерстофера і Дубского за відосланєм проекту до комісиї для виборчої реформи закінчено дебату. Ґенеральний бесідник „против“ Гавк уважає проект приготовляючим кроком, а Менґер висказує ся против заступництва стоваришень заводових. По особистих спростованях Фалькенгайна відкинено внесенє Люеґера на приділенє проекту осібній комісиї, а відослано проект реформи виборчої до комісиї для реформи виборчої. — По рефераті Пініньского про додатковий кредит відпер мінїстер Ґавч в довшій промові закиди против шкільництва і заявив, що мусить що-до предложеня одностайности середних шкіл вичікувати успіхів деинде, так само що-до усуненя грецкої мови. Що-до браку учителїв надїє ся мінїстер поправи від управильнень пенсий учителїв.

Відень. Угорскі мінїстри Банфі і Феєрварі були у цісаря на адиєнциї.

Будапешт. В пардяментї внїс мінїстер фінансів буджетову провізорию до кінця місяця мая.

Рим. Voce della verita оголошує протест апостольского вікарія в Болгарії, Менїнї, против справославленя кн. Бориса, котрого хрестив по католицки тойже Менїнї.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Рух поїздів зелїзничих

важний з днем 1-го мая 1895 після середно-европейского годинника.

Приходять	Поїзди поспішні			особові			мішані	
до Чернівцїв								
З Відня, Кракова, Львова, Станїславова, Коломиї і Снятина	12^{24}	.	.	$6^{\underline{39}}$	$10^{\underline{34}}$	6^{30}		
З Букарешту, Яс, Сучави, Глїбоки	2^{49}	.	.	$9^{\underline{20}}$	$9^{\underline{31}}$	5^{00}		
З Новоселиції, Садаґури	.	.	.	.	.	.	$11^{\underline{45}}$	$9^{\underline{35}}$
до Львова								
З Відня, Кракова	1^{22}	$5^{\underline{10}}$	$8^{\underline{40}}$	$7^{\underline{00}}$	$9^{\underline{06}}$	9^{00}		
З Букарешту, Сучави, Чернівцїв, Станїславова	$9^{\underline{50}}$	.	.	1^{32}	7^{37}	$6^{\underline{17}}$		
З Підволочиск	2^{25}	$10^{\underline{00}}$	.	8^{25}	5^{00}	.		
З „ на Підзамче	2^{13}	$9^{\underline{44}}$	.	8^{12}	4^{33}	.		
Зі Стрия	.	.	.	$12^{\underline{05}}$	8^{10}	1^{42}		
З Белзця	.	.	.	8^{00}	4^{40}	.		
Зі Сколього і Стрия	.	.	.	$9^{\underline{16}}$	.	.		
З Відня, Кракова (т. зв. блискавичний потяг)	.	.	.	.	.	.		

Відходять	Поїзди поспішні			особові			мішані	
з Чернівцїв								
До Снятина, Коломиї, Станїславова, Львова, Кракова і Відня	3^{04}	.	.	9^{48}	$9^{\underline{47}}$	$5^{\underline{13}}$		
До Глїбоки, Сучави, Яс, Букарешту	12^{44}	.	.	$6^{\underline{54}}$	$10^{\underline{44}}$	6^{30}		
До Садаґури, Новоселиції	.	.	.	.	.	.	8^{30}	6^{25}
зі Львова								
До Кракова і Відня	8^{40}	2^{50}	$11^{\underline{00}}$	$4^{\underline{55}}$	10^{25}	$6^{\underline{45}}$		
„ Підволочиск	.	1^{56}	$5^{\underline{46}}$	.	9^{50}	$10^{\underline{20}}$		
„ „ з Підзамча	.	2^{10}	6^{00}	.	10^{14}	$10^{\underline{44}}$		
„ Чернівцїв, Сучави, Яс, Букарешту	6^{15}	.	.	$10^{\underline{30}}$	2^{40}	10^{35}		
„ Стрия	.	.	.	$5^{\underline{25}}$	9^{33}	$7^{\underline{38}}$		
„ Белзця	.	.	.	9^{15}	$7^{\underline{10}}$			
„ Сколього і Стрия	.	.	.	.	.	3^{00}		
„ Кракова, Відня, (т. зв. блискавичний потяг)	8^{40}	.	.	.	.	.		

Підчеркнені числа означують пору нічну від 6 год. вечером до 5 год. 59 мін. рано. — Середно-европейский час ріжнить ся від львівского о 36 мінут, а від черновецкого о 44 мінут; коли на зелїзници є 12 год., то на львівскім годиннику є 12 год. 36 мін., а на черновецкім 12 год. 44 мінут.

Видає товариство **„Руска Рада“** в Чернівцях. За редакцию відповідає **Осип Маковей.**

З друкарнї „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Осипа Бучканича.

